

**ОБЩИНСКА ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ, УСТОЙЧИВО
ПОЛЗВАНЕ И ВЪЗСТАНОВЯВАНЕ ФУНКЦИИТЕ НА ПОЧВИТЕ НА
ОБЩИНА БЯЛА, Обл. ВАРНА (2020 – 2027 г.)**

ПРИЕТА С РЕШЕНИЕ НА ОБЩИНСКИ СЪВЕТ – БЯЛА

№ 45-364/30.06.2022 г.

Съдържание

СПИСЪК НА СЪКРАЩЕНИЯТА.....	3
I. ВЪВЕДЕНИЕ	4
II. ЦЕЛИ И ПРИНЦИПИ НА ПРОГРАМАТА.....	4
III. АНАЛИЗ И ОЦЕНКА НА СЪСТОЯНИЕТО НА ПОЧВИТЕ И ИЗТОЧНИЦИ, КОИТО ГИ УВРЕЖДАТ	5
1. ОБЩА ХАРАКТЕРИСТИКА НА ПОЧВИТЕ В ОБЩИНА БЯЛА.....	5
1. 1. Характеристика на основните почвени типове на територията на общината	5
1. 2. Анализ на въздействието на деградационните процеси върху почвите и тенденции на проявление в община Бяла	9
1.2.1 Ерозия на почвата	9
1. 2. 2. Вкисляване на почвата	11
1. 2. 3. Засоляване на почвата	12
1. 2. 4. Уплътняване на почвата	12
1. 2. 5. Намаляване на почвеното органично вещество	13
1. 2. 6. Замърсяване на почвата	14
1. 2. 7 Свлачища.....	15
1. 3 . Натиск по отношение на почвите	16
2. Земеделски практики на обработка на почвите, традиционни земеделски култури, начин на трайно ползване на земите.....	20
3. Политики по опазване на земите и почвите и ролята за предотвратяване и смекчаване процесите на деградация на почвите в община Бяла.	21
III. ОБВЪРЗАНОСТ НА ОБЩИНСКАТА ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ПОЧВИТЕ СЪС СТРАТЕГИЧЕСКИ ДОКУМЕНТИ ОТ ПО-ВИСОКО ЙЕРАРХИЧНО НИВО	22
IV. SWOT АНАЛИЗ	26
V. ЦЕЛИ И ПРИОРИТЕТИ НА ОБЩИНСКАТА ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ, УСТОЙЧИВО ПОЛЗВАНЕ И ВЪЗСТАНОВЯВАНЕ ФУНКЦИИТЕ НА ПОЧВИТЕ	28
ГЕНЕРАЛНА СТРАТЕГИЧЕСКА ЦЕЛ:	29
ОЧАКВАНИ РЕЗУЛТАТИ:	30
СРЕДСТАВА ЗА ПОСТИГАНЕ НА ЦЕЛИТЕ:.....	30
ПЛАН ЗА ДЕЙСТВИЕ	31
VI.СИСТЕМА ЗА НАБЛЮДЕНИЕ И КОНТРОЛ И ОТЧИТАНЕ НА ИЗПЪЛНЕНИЕТО НА ОБЩИНСКАТА ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ПОЧВИТЕ.....	39
VII. ИЗПОЛЗВАНИ ИЗТОЧНИЦИ НА ИНФОРМАЦИЯ	41

СПИСЪК НА СЪКРАЩЕНИЯТА

ДГС	Държавно-горско стопанство
ЗООС	Закон за опазване на околната среда
ЗОП	Закон за обществени поръчки
ЗП	Закон за почвите
ЗРР	Закон за регионално развитие
ЗУО	Закон за управление на отпадъците
МДК	Максимално допустими концентрации
НСИ	Национален статистически институт
ПОУПВП	Програма за опазване, устойчиво ползване и възстановяване функциите на почвите
ПУРБ	План за управление на речните басейни
ПУРН	План за управление на риска от наводнения
РЗИ	Регионална здравна инспекция
РИОСВ	Регионална инспекция по околна среда и водите
ХВП	Хранително – вкусова промишленост

I. ВЪВЕДЕНИЕ

Програмата за опазване, устойчиво ползване и възстановяване функциите на почвите (2021 – 2028 г.) на община Бяла се разработва на основание чл. 26 от Закона за почвите (Обн. ДВ. бр. 89 от 6 Ноември 2007 г., изм. ДВ. бр. 98 от 28 Ноември 2018 г.).

Програмата е програмен документ с дефинирани цели, приоритети и мерки за практическо приложение на политиките за опазване на почвените ресурси на местно ниво, съобразно Националната програма за опазване, устойчиво ползване и възстановяване функциите на почвите (2020 – 2030 г.).

Целта на настоящата програма е опазване на почвените ресурси и тяхното устойчиво ползване, както и прилагане на добри практики за предотвратяване увреждането на почвите. Политиката за опазване на почвите в България се основава на следните принципи:

- екосистемен и интегриран подход;
- устойчиво ползване на почвите;
- превантивен контрол за предотвратяване или ограничаване увреждането на почвите и на техните функции;
- прилагане на добри практики при ползването на почвите;
- замърсителят плаща за причинените вреди;
- информираност на обществеността за екологичните и икономическите ползи от опазването на почвите от увреждане и мерките за опазването им.

Програмата е неразделна част от Общинската програма за опазване на околната среда на община Бяла за периода 2021 – 2027 г., съгласно чл. 26 от ЗП. Програма за опазване, устойчиво ползване и възстановяване функциите на почвите (ПОУПВП) на община Бяла обхваща всички дейности, които произтичат като задължение на общините в съответствие с нормативните документи. Програмата е разработена за период, който да съвпада с периода на действие на Общинската програма за опазване на околната среда за периода 2021-2027 г. и е в съответствие с целите и предвижданията на Националната програма за опазване, устойчиво ползване и възстановяване функциите на почвите (2020 – 2030 г.).

II. ЦЕЛИ И ПРИНЦИПИ НА ПРОГРАМАТА

Генералната стратегическа цел, която се поставя в програмата е: **“Устойчиво ползване на почвите, осигуряващо съхраняване функциите на почвата, висока продуктивност, поддържане на екосистемната цялост, а където е необходимо,**

предотвратяване на вредното въздействие върху почвите на територията на община Бяла“.

В съответствие с Националната програма за опазване, устойчиво ползване и възстановяване функциите на почвите (2020 – 2030 г.), в програмата са формулирани 4 приоритета, за постигане на генералната цел, както следва:

- Приоритет 1: Подобряване на административния капацитет, правните инструменти по прилагане на екологичното законодателство и информационната обезпеченост с цел устойчиво управление на почвите;
- Приоритет 2: Предотвратяване възникване на деградационни процеси, възстановяване и съхраняване функциите на почвите.
- Приоритет 3: Устойчиво управление на почвите като природен ресурс и екологосъобразно земеползване.
- Приоритет 4: Ангажиране на обществеността в процесите по управление, устойчиво ползване и опазване на почвите.

III. АНАЛИЗ И ОЦЕНКА НА СЪСТОЯНИЕТО НА ПОЧВИТЕ И ИЗТОЧНИЦИ, КОИТО ГИ УВРЕЖДАТ

1. ОБЩА ХАРАКТЕРИСТИКА НА ПОЧВИТЕ В ОБЩИНА БЯЛА

1. 1. Характеристика на основните почвени типове на територията на общината

Селскостопанският фонд на община Бяла е 6270,9 ха и заема около 39% от нейната територия. За сравнение, селскостопанският фонд на област Варна заема около 60% от територията на областта, а за страната – 52% от територията ѝ. От изчислените относителни дялове на селскостопанския фонд за общината, областта и страната ясно се вижда, че показателят за община Бяла е значително под тях. Годната за обработване земя в общината е почти 6000 ха.

Съотношението между обработваната и пустеещата земя е под 1 за всички землища, с изключение на Дюлино. Почти 75% от обработваемата земя в община Бяла се намира в нейната равнинна част и е разположена в землищата на Бяла и Попович.

Към декември 2012 г. обработваемата земя в землището на Бяла е около 2000 ха (55% от земеделската територия), в района на село Попович обработваемата земя е около 500 ха; за село Самомино обработваемата земя е около 900 ха.

Към декември 2013 г. горските територии в община Бяла са 9067,6 ха и те заемат повече от половината територията на общината, като почти изцяло горите са част от държавния фонд.

Горските територии имат най-висок дял спрямо общата площ в землището на Самотино – 88,18%, след това в с. Господиново – 81,18%, с. Дюлино – 74,11% и т.н. В землището на Бяла горските територии имат най-малък относителен дял спрямо общата площ – 15,26%.

За стопанисването и управлението на горския фонд отговаря Държавно лесничейство “Старо Оряхово”, със седалище в община Долен Чифлик. За улесняване дейността на лесничейството са обособени два технически участъка - Бяла (седалище - село Горица) и Горска барака (седалище - м. Горска барака). Община Бяла разполага със значителни горски ресурси.

Почвената покривка на територията на община Бяла е обусловена от геоложки строеж и отразява влиянието на континенталните климатични условия, релефа и растителната покривка.

Почвите на територията на общината са:

- излужени и карбонатни черноземи – в централната и южната част на общината:
- сивите и сивокафяви горски почви, характерни за северната и западна нископланинска част и хълмиста част на общината – Източна Стара Планина:
- алувиално ливадните почви, характерни за долините на реките.

Карбонатните черноземи

В сравнение с другите подтипове на черноземите карбонатните черноземи са с по-плтък профил – около 110 cm. Хумусно - акумулативният хоризонт има мощност 30-40 cm. Характеризира се със сивокафяв до тъмнокафяв цвят. Преходният хоризонт има мощност 30-35 cm и е с жълтениково-кафяв цвят. Хоризонт - Ск се отличава със светложълтеникаво - кафяв цвят. По механичен състав са леко- до средно песъчливо-глинести по целия профил, с преобладаващо участие на частиците от фракцията на праха (0,001 – 0,05 mm) 1, като найвисок е процентът на едрия прах – 36-47%. Текстурният коефициент е със стойност малко под 1. Съдържанието на физична глина (частици под 0,01 mm) е най-високо в повърхностния хоризонт – 30-34 % и леко намалява в дълбочина - до 16-20% в Ск-хоризонта. Сравнително високо е съдържанието на първични минерали (фелдшпати, кварц и др.), а от вторичните глинести минерали преобладаващи са ненабъбващите, от групата на иллита. Сложението е много рохкаво, а структурата в Ак-хоризонта е троховидно-зърнеста до дребнобуцеста, с наличие на множество ходове и кухни от дейността на почвената фауна. Съдържанието на наличните карбонати в цялия

профил нараства в дълбочина - от 2-5 % в А'к-хоризонта до 22-26% в Ск-хоризонта, реакцията (pH) се променя съответно от 7,4 до 7,8 (от много слабо до слабо алкална). Наситени са много добре с обменни бази, като преобладаващи са калцийт и магнезият.

Установява се съдържание на хумус по целия профил – от 2,4 до 4% и намаляващ в дълбочина до 0,5-1,3%. Във връзка с изтъкнатите особености в състава на тези почви, те са отнесени към първа група по отношение на устойчивостта им на химическо замърсяване (с най-висока устойчивост). Общите им физични свойства са благоприятни - ниска обемна плътност и добра порьозност в орницата, чийто процент постепенно намалява в дълбочина. Слабопластични, ненабъбващи почви са, не се спичат и напукват, и не образуват дебела и твърда кора на повърхността при изсъхване. Лесно навлизат в състояние на „физична зрелост”². Обработват се лесно, при ниско съпротивление при обработка. Не образуват буци при обработване или ако образуват такива, при навлажняване те лесно се разпадат. Характеризират се с невисока водозадържаща способност и средна, клоняща към висока, филтрация. Вследствие на високото съдържание на праховата фракция в целия профил и в лъоса капилярното покачване при тези почви е високо, което при наличие на високи подпочвени води в терасите на реките (100-300 cm) влияе благоприятно по отношение на естественото влагоосигуряване на отглежданите култури.

Излужените черноземи

Почвообразуващите им материали са малко по-тежки по механичен състав – средно до тежко песъчливо-глинест лъос. Естествена растителност, под влияние на която са образувани, е горско-степна.

Излужените черноземи се характеризират със сравнително по-добра водозадържаща способност, отколкото карбонатните и типичните черноземи. От разпространените на територията на Общината видове черноземи излужените имат най-добре балансирани водновъздушни свойства. Излужените черноземи са едни от най-плодородните почви в Общината. Отглежданите върху тях есенно-зимни култури (пшеница и ечемик) имат много добър растеж и се отличават с много висока продуктивност. Много добре успяват още и бобовите култури (соя, фасул, грах, леща и люцерна). Късните пролетни култури могат да дадат гарантирани високи добиви само при условие, че се напояват.

Макар че излужените черноземи са по-добре запасени с хумус, снабдяването им с азот не винаги е добро. Причина за това са честите засушавания през лятото. Слабо киселата реакция обуславя по-добра подвижност на фосфора. Със засилване на

процесите на излужване (от слаба до силна степен) се увеличава ефективността на азотното торене и отслабва ефективността на фосфорното. Силно излужените и средно излужените черноземи, средно мощни са отнесени към 3-та бонитетна категория, а слабо излужените – към 4-та категория (при неполивни условия). При напояване категорията им може да се повиши с 1/2 единици.

Горски почви

Сиви горски почви-развити са върху хълмист и нископланински релеф, дълбоко разчленен и изграден от кредни и терциерни седименти - мергели, варовити пясъчници, мергелни варовици. Формирани са при по-влажен умерено-континентален климат и широколистна растителност. Отличават се с глинесто съдържание във вертикалния почвен профил, по-високо хумусно съдържание /2-5% /, и по-малка дебелина на хумусния хоризонт от черноземните почви. Сивите горски почви се разделят на тъмносиви и сиви и светлосиви горски почви.

Тъмносиви горски почви се срещат в съчетание с деградираните черноземи и сивите горски почви. Образувани са върху льосовиден субстрат и редки смесени широколистни гори, при преобладаващото участие на ливадно-степна растителност. Те са с най-мощен хумусен хоризонт /до 45 см/ и мощен алувиален хоризонт /до 110см/.

Характеризират се с тежък механичен състав. Сивите горски почви са свързани с по-активното почвообразуващо участие на горската растителност и по-малка мощност на хумусно-елувиалния хоризонт на почвообразувания субстрат.

Алувиално – ливадни почви

Алувиално-ливадните почви са плодородни почви, които се образуват по поречията на големи реки върху неспоени чакълесто пясъчливи алувиални наноси, при различен климат. Разпространени са върху I и II надзаливни тераси на реките на страната.

Имат само един тънък повърхностен хоризонт – по-тъмен, до 10 см, след което има само слоеве, различаващи се по вида на фракцията. Те са със сиво-жълт цвят и са много плодородни (зеленчуци, ориз, коноп и други). Основните дейности за повишаване на плодородието им, освен торене, са насочени към предпазването им от заливане, заблатяване и засоляване.

Алувият представлява материал, който се формира от постоянно течащи води. Той се натрупва по речната тераса като фин материал с богато органично и минерално съдържание, което му предава изключителна плодородност. Алувиално-ливадните почви са с дебел почвен хоризонт и високо съдържание на хумус.

1. 2. Анализ на въздействието на деградационните процеси върху почвите и тенденции на проявление в община Бяла

Почвата като компонент на ОС е незаменим, ограничен и практически невъзстановим природен ресурс, което налага опазването му от вредни въздействия и унищожаване, както и неговото устойчиво ползване.

В зависимост от факторите на почвообразуване – биотични и абиотични се формира почвена покривка с различна мощност на почвения профил и хумусния хоризонт, с различен механичен състав, почвена реакция, структура, различно съдържание и запасеност с органично вещество и хранителни елементи, различни, водни, въздушни и топлинни режими. Деграцията на почвата включва протичането на редица процеси, които водят до пълно или частично нарушаване на една или повече от нейните функции. Основните заплахи за нарушаване на функциите на почвите са дефинирани в Закона за почвите и включват: ерозия, киселяване, засоляване, уплътняване, намаляване на почвеното органично вещество, замърсяване, запечатване и свлачища.

Политиката и мерките за устойчиво управление на земите и почвите на европейско ниво са включени основно в Почвената стратегия и Пътната карта за ресурсна ефективност. Страните - членки прилагат мерки за опазване на почвите от 8 идентифицирани „заплахи“ - ерозия, киселяване, засоляване, уплътняване, намаляване на почвеното органично вещество, замърсяване, запечатване и свлачища.

Компетентни органи са няколко институции – Министерство на околната среда и водите, Министерство на земеделието и храните и Министерство на регионалното развитие и благоустройство, както и регионалните им структури. Програмата за мониторинг е изцяло съобразена с последните изисквания на ЕК и ЕАОС, с добрите практики в редица европейски страни, както и с националното законодателство.

Пунктовете за мониторинг на почвите се определят в зависимост от източника и вида на замърсяването.

1.2.1 Ерозия на почвата

Като най-сериозна заплаха за деградацията на почвите в България се определя ерозията, което произтича от природните дадености, начинът на земеползване, обработката на почвата, несъобразена с нейните специфични характеристики, технологията на отглеждане на земеделските култури, прилагане на необосновани сеитбообращения. Ерозията влияе съществено върху екологичните и икономически функции на почвата.

Негативното въздействие се дължи на намалената мощност на хумусния хоризонт и дълбочина на коренообитаемия слой, понижено съдържание на органично вещество, количество на хранителните елементи и запаси на почвена влага, деградация на почвената структура, образуване на почвена кора; загуба на биоразнообразие; замърсяване на водните течения, поява на еутрофикация, акумулация на наноси в подолу лежащите територии по склоновете.

Почвите в района на Басейнова Дирекция Черноморски район са подложени на деградация, вследствие глобалната промяна на климата, повишаването на температурата, проливните дъждове и дългите засушавания.

Податливостта на почвите към ерозия изцяло зависи от климатичните особености, начините на земеползване и земеделските практики. Причинители на почвената ерозия са водата и вятърът, които механично разрушават и отнасят почвените частици. Средногодишният интензитет на водоплощната ерозия на земите със земеделско предназначение варира в зависимост от начините на земеполване, от 6 t/ha/y при пасищата, 7 t/ha/y при нивите до 20 t/ha/y при трайните насаждения, като се установява тенденция към увеличаване на площите със слаб и висок ерозионен риск и намаляване на площите със среден ерозионен риск.

Мониторинг на ерозионните процеси се извършва от МЗХ чрез математическо моделиране за оценка и прогноза на ерозионните процеси.

За разлика от водоплощната ерозия, която е характерна за планински и хълмисти условия, ветровата ерозия се проявява главно при големи и открити равнини – предимно обезлесени. Загубите на почва са най-големи в областите: Бургас и Варна и Добрич.

Наблюдението на интензитета и размера на площите, подложени на ерозия се извършва от ИАОС към МОСВ.

Водоплощна ерозия

Водоплощната ерозия причинява най-големи щети на почвата у нас, тъй като е тясно свързана с наклона на терена. При наклон по-голям от 1° се наблюдава поява на ерозионни процеси. Този фактор е в тясна връзка с валежите и тяхната интензивност, което води до деградивното механично въздействие на водата върху почвата. В следствие на което много от обработваемите земи се лишават от повърхностния слой почва, образуват се бразди, ровини, оврази, което ги прави негодни за селскостопанска експлоатация. Над 65 % от почвите в България проявяват средна до много силна податливост на ерозия.

Ерозирали терени в общината се наблюдават предимно в наклони и обезлесени райони, като скоростта на ерозия е различна при различните типове растителна покривка.

Видът на почвообработките и начина на трайно ползване на земите са основните фактори определящи на процеса на водоплощна ерозия ако се изключат природните и климатични фактори.

Ветрова ерозия

За развитието на този процес основна роля има вятъра и неговата скорост. За разлика от водоплощната ерозия, която е в тясна връзка с водата и наклона на терена, ветровата ерозия се проявява главно при големи и открити равнини и места със засушливи територии. На такива благоприятни места вятъра проявява своята сила, посока и скорост. Вятъра по важност е на първо място като предпоставка за развитие на дефлационни процеси, след него се подреждат валежите, относителната влажност и температурата на въздуха.

Община Бяла се характеризира с висока степен на ветрова ерозия. Обикновено ветровата ерозия се проявява с различна интензивност и честота, като активността на дефлационни процеси се проявяват през пролетта, причина за което са силните ветрове и все още непокрытите с растителност терени.

1. 2. 2. Вкисляване на почвата

Вкисляването на почвите се извършва главно под въздействие на природни и антропогенни фактори. Източник на повишена киселинност в почвата при естествени условия са главно органичните киселини, образуващи се при разлагане на растителните остатъци и просмукващи се с атмосферната влага в почвата. Почвата се вкислява поинтензивно, когато с реколтата се изнасят значителни количества Са и Mg и не се връщат обратно в почвата.

Вкисляването на почвите е проблем за обработваемите земи. Едностранчивото торене с азотни торове е основен фактор за вкисляването на почвите в България. Вкисляването се съпътства от промяна в подвижността и достъпността на редица почвени елементи, които оказват пряко и косвено влияние върху системата почва-растение-човек. Степента на наситеност с бази (V3%) в пунктовете за мониторинг е относително висока, което изисква прилагане на мелиоративни дейности и добри земеделски практики, съобразени с конкретните почвени условия. Делът на почвите с кисела реакция заема приблизително 11% от обработваемата площ в страната.

Резултатите от извършените анализи на изследваните почвени проби от пунктовете на територията, контролирана от РИОСВ Варна показват, че вкисляването на почвите е под допустимия минимум.

1. 2. 3. Засоляване на почвата

Засоляването на почвите е процес, при който се увеличава съдържанието на водноразтворимите соли и/или обменен натрий в почвите в количества, влияещи негативно на техните свойства, респективно на продуктивния им потенциал.

Предвид, че този деградационен процес се наблюдава на ограничени територии с близки минерализирани подземни води или е вторично проявен при неправилно торене и напояване, той не представлява значим проблем.

Степента на развитие на процесите на засоляване се определя от климатичните, хидроложките и стопански условия. Засолените почви са под формата на петна в асоциация с почви, които са с високо естествено плодородие. Мониторингът на процеса на засоляване на почвите се провежда в 12 броя постоянни стационара, които са представителни за засолените почви. Измерват се 8 показателя – водоразтворими Na^+ , Cl^- , SO_4^{2-} , HCO_3^- и CO_3^{2-} обменен Na^+ , сорбционен капацитет на почвата и подземните води. Периодичността на пробовземане е два пъти годишно. В повечето от пунктовете се наблюдават сезонни изменения в съдържанието на водоразтворимите соли – измиване на солите по дълбочина – през пролетния период и леко увеличаване – през есенния сезон. От територията, контролирана от РИОСВ Варна, е определен един пункт, в който почвата е изследвана за засоляване. Резултатите от анализите не показват засоляване на почвата. През 2014 и 2015 години продължава провеждането на почвен мониторинг – II ниво „Контрол и опазване на почвите от засоляване и вкисляване” в пунктовете на териториите от Черноморския район на басейново управление на водите. В районите с най-силна степен на развитие на процеса, засоляването е основна причина за изоставяне на площи с високо потенциално плодородие като ниско ефективни.

1. 2. 4. Уплътняване на почвата

Уплътняването на почвите е процес, засягащ основно земеделските земи. Главна причина е неправилната обработка на земите чрез използване на тежка механизация при висока влажност на почвите. Процесът на уплътняването на почвите е включен като заплаха в Европейската стратегия за опазване на почвите.

Негативното въздействие на уплътняването се изразява в понижена аерация на почвата, свързана с нарушаване на водно-въздушния и топлинния ѝ баланс, намаляване на водопропускливостта и понижаване на почвеното плодородие. Уплътняването на

почвата води и до намаляване потенциала на повърхностния отток, с което се повишава интензивността на водно-ерозионните процеси и рискът от наводнения. В страната няма мониторингови данни по отношение уплътняването на почвите. Според експертни оценки се приема, че около 506 000 ha (4.5 %) от почвите в страната са засегнати от този деградиционен процес. Няма тенденция за увеличаване на площите с уплътнени почви.

1. 2. 5. Намаляване на почвеното органично вещество

Почвите играят важна роля в кръговрата на въглерода на земята, тъй като съдържат голяма част от запасите на въглерод. Това е важно не само за глобалния баланс на въглерода, но също така и за настоящия и бъдещ продуктивен потенциал. Почвите от селскостопанския фонд силно се различават по концентрация на въглерод и свързаните с това свойства.

Запасеността на почвите с биогенни елементи се определя чрез концентрациите на общ азот, органичен въглерод и общ фосфор, както и съотношението между органичен въглерод и общ азот. Съдържанието и съотношението на биогенните елементи в почвата имат пряка връзка с почвеното плодородие и с храненето на растенията. Съгласно чл.10 (1) от Наредба №4 за мониторинг на почвите са разработени схеми за мониторинг, включващи параметри на наблюдение. Оценката на запасеността на почвите се прави в пет степенна скала според съдържанието на орг. C, общ N, P и съотношението между органичния въглерод и общия азот в почвите (C/N). Съотношението C/N е индикация за благоприятните условия за съществуване и развитие на почвеното биоразнообразие и за стабилност на структурата на почвите. Стойностите на наблюдаваните показатели в изследваните почвите от района са в рамките на средните за страната стойности. Резултатите от изследването на почвите от района показват сравнително добри възможности за възпрепятстване на мобилността на замърсителите, попаднали в почвите. Усвояването на биогенните елементи е възможно само при наличие на вода, т.е. нивото на овлажняване на почвите има определяща роля за усвояването на биогенните елементи. При недостиг биогенните елементи могат да се внесат като торове, но отново степента на усвояването им е в непосредствена зависимост от наличието на вода в коренообитаемия почвен слой. За условията в България е необходимо вземането на спешни мерки за подобряване на условията на поддържане оптимална влажността на почвата по-продължително време през вегетационния период, чрез прилагане на високотехнологични решения за напояване. Продължават да са актуални препоръките за преструктуриране земеделието и специализиране на отделни региони за отглеждане на определени култури при оптимални условия, свързани с техните изисквания и в

съответствие с наличните агроклиматични ресурси и при най-малки допълнителни инвестиции. Натискът по отношение запасеност на почвите с биогенни елементи е от селското стопанство и от небелансираната употреба на торове.

1. 2. 6. Замърсяване на почвата

- **Замърсяване на почвите с тежки метали и металоиди**

Основни източници на почвените замърсявания с тежки метали и металоиди са земеделието, атмосферните отлагания, минните обекти и индустриалните предприятия в района, както и автотранспорта. В резултат на локалните и дифузни замърсявания на почвите настъпват трайни промени в състоянието им, а от там и в качеството на произвежданата продукция. Имайки предвид, че очистването на почвите е един много дълготраен процес, а резултатите от анализите на мониторинга, показват тенденцията на замърсяването с олово, кадмий и цинк към задържане. Дифузното замърсяване се оценява и чрез определяне на концентрациите на тежки метали и металоиди - Zn, Cu, Pb, Cd, Ni, Co, Cr, Hg, As в почвени проби. Всяка година се взимат почвени проби от 1/4 от общият брой пунктове от Националната мрежа, докато през пет години (2005 и 2010 г.) е извършвано пълно пробовземане от всички 397 пункта. Получените данни от анализите са оценени по нормите от Наредба №3 за нормите за допустимо съдържание на вредни вещества в почвите, в сила от 12.08.2008 г.

- **Замърсяване на почвите с продукти за растителна защита (пестициди)**

Складовете с негодни за употреба пестициди са обект на ежегодна инвентаризация от ИАОС/МОСВ и информацията за състоянието на складовете се съгласува с БАБХ/МЗХ. Тези места се делят на 3 вида - централни складове, складове за негодни за употреба пестициди и ББ кубове (стоманобетонени контейнери). Във връзка с наличието на складове със залежали и/или забранени продукти за растителна защита, в рамките на Националната система за мониторинг на почвите допълнително се обследват райони /площадки в близост до тях - места, в които се очаква замърсяване на прилежащите терени, в следствие на течащи покриви, разградени постройки и излагане на продуктите на атмосферните влияния. През последните години са установени трайни положителни тенденции по отношение на цялостния процес на управление на складовете за излезли от употреба продукти за растителна защита /забранени, с изтекъл срок на годност и др. пестициди/.

- **Замърсяване на почвите с устойчиви органични замърсители, включително с нефтопродукти** През 2015 г. в определените пунктове за мониторинг на тежки метали е проведено и изпитване по отношение на остатъчни количества

оргадохлорни пестициди, полихлорирани бифенили и полициклични ароматни въглеродороди в почвите. Резултатите от изследванията на почвените проби от пунктовете за мониторинг от териториите на РИОСВ Варна по НАСЕМ за съдържание на устойчиви органични замърсители, вкл. нефтопродукти не показват превишения спрямо допустимите норми. Получените стойности на наблюдаваните устойчиви органични замърсители в изследваните проби са в граници много под максимално допустима концентрация (МДК), което се дължи основно на промените в българското земеделие през последните години с намалена употреба на химикали и торове. Заключение е, че няма опасност от евентуално замърсяване и увреждане на околната среда и човешкото здраве.

- **Замърсяване с отпадъци**

Въпреки, предприетите действия и усилия от страна на община Бяла, нерегламентирано изхвърляне на отпадъци върху почвената повърхност (строителни, битови, промишлени и селскостопански отпадъци) все още съществува, най-често в малките населени места, край дерета на реките и прилежащите им територии. При установяване на нерегламентирано замърсяване с отпадъци, служители от общинската администрация изготвят констативни протоколи до сметопочистващите фирми, обслужващи съответния район/населено място, с предписания за почистване на замърсяването. Експерти от РИОСВ Варна също извършват периодични проверки на речните легла и прилежащите територии и при установяване на нерегламентирано замърсяване, задължават кметовете на общините да предприемат действия за почистването им, както и недопускането на последващо замърсяване. При извършване на проверките по чистотата на населените места от експертите на РИОСВ, констатираните видове отпадъци са основно от битов характер, голям е процента и на строителните отпадъци, биоразградимите и животинска торова маса. Въпреки усилията, които полагат общината, все още е недостатъчен контролът от тяхна страна за недопускане на замърсяване на почвите със смесени битови и строителни отпадъци.

1. 2. 7 Свлачища

Свлачища Свлачищата нанасят щети върху инженерната инфраструктура и облика на територията във всички области в страната. Активизирането на свлачищата се обуславя от неблагоприятни природни явления като земетресения, движения на разломи, колебания в нивата на подземни води и др. В отключването на свлачищните процеси въздействие може да окаже и човешката дейност – при извършване на дълбоки изкопи, прекарване на пътища, добив на полезни изкопаеми и др. Като цяло в България

тенденцията е към увеличаване на свлачищните процеси, като те обикновено се засилват след снеготопене и обилни валежи.

1.3 . Натиск по отношение на почвите

Натискът по отношение на почвите е от :

- точкови източници,
- от дифузни източници и
- други нарушения на почвите.

Управлението (инвентаризацията) на локалните почвени замърсявания (площи със замърсена почва) е поетапен процес и приключва с предприемане на релевантни мерки за въздействие, при които негативни ефекти към околната среда и човешкото здраве са отстранени и потенциалните увреждания са минимизирани.

Замърсяването на почвите от точкови източници води до следните проблеми:

- Замърсяване на почвите и околните до водоприемника терени, главно с амониев азот, нитритен азот и фосфати, както и общото органично натоварване в количества, превишаващи индивидуалните емисионни ограничения в резултат от остарели и амортизирани ПСОВ и канализационни системи, които директно заустват във водните тела.;

- Замърсяване на почвите и подземните води от нерегламентирано депониране на твърди битови отпадъци. Една от причините за замърсяване на почвите е изграждането и експлоатацията на сметища, обслужващи населените места, както и нерегламентираното депониране на твърди битови отпадъци край населените места.

Замърсяването на почвите и подземните води от инфилтратата от депа за отпадъци, при които липсва долен изолиращ екран е главно с амониев и нитратен азот и тежки метали.

- Замърсяване на подземните водни тела и почвите около тях с отпадъчни води от промишлените обекти които нямат канализационна система или тя е амортизирана. Не всички промишлени производства, макар и съоръжени с ПСОВ, са в добро експлоатационно състояние, за да пречистват ефективно и да не допускат превишения на индивидуалните си емисионните норми на заустване на отпадъчните си води. Не са редки случаите, при аварии, да се допускат залпови изпускания на непречистени отпадъчни води, което води до влошаване на химичното и екологично състояние на повърхностните и подземните водни тела и почвите около мястото на

заустване и са причина за замърсяване с някои приоритетни вещества и специфични замърсители като манган, мед, арсен, цинк, кадмий, нефтопродукти и др.

- Замърсяване на почвите при неправилната експлоатация на рудници, мини и производствени площадки.

Рудодобивът причинява значително антропогенно въздействие върху геоложката основа и значително въздействие върху подземните и повърхностните води. Наложително е прилагането на мероприятия за намаляване на негативното въздействие върху околната среда при рудодобива.

Освен техногенното замърсяване на почви, води, а оттам - по хранителната верига и на растения и животни, рудодобивната дейност в страната е довела до отчуждаване на земи от селскостопанския, горските територии и фонд населени места, до нарушаване на баланса на земите от различните фондове, нарушаване на естествените релефни форми и ландшафта чрез формирането на техногенни форми (котловани, табани/насипища и/или хвостохранилища);

- Замърсяване на почвите при неправилната експлоатация на петролни бази

Замърсяването на почвите от дифузни източници води до следните проблеми:

- Замърсяване на земеделски площи, третирани с азотни и фосфорни торове и препарати за растителна защита. Земеделските земи се третират широко с изкуствени торове и ПРЗ. Сроковете на торене на културите трябва да бъдат съобразени с редица условия. По-ранното внасяне на торовете не води до усвояването им от растенията, които са в относителен покой и те попадат чрез вътрепочвения хоризонтален и вертикален отток в подземните води, което е причина за тяхното замърсяване, най-често с нитрати, но и с други разтворими форми на торовете.

Дъждовните води и тези от системите за поливане подпомагат миграцията им в почвите, подземните и повърхностните води. Основното натоварване, което се свързва с тези източници, са биогенните елементи азот и фосфор и специфичните химични замърсители (приоритетни и опасни вещества).

Пестицидите се употребяват в широк мащаб и се считат за важна част в съвременните системи за отглеждане на реколти, главно поради директните ползи, главно икономически, които те създават в полза на фермерите. В резултат на тези натоварвания се идентифицират изменения на местообитанията на видовете (хабитатите), замърсяване на водите с приоритетни вещества, увеличаване съдържанието на биогенни и органични вещества във водите и други като хлориди, сулфати, калций,

магнезий, желязо, манган, феноли, нефтопродукти, цинк, мед, хром, арсен, цианиди и др. Като слабо място бихме посочили практически липсата на дори приблизителна информация за количествата, периодичността и точните площи на третиране.

С цел предотвратяване опасното въздействие на пестицидите както върху човешкото здраве, така и върху околната среда, Европейската комисия одобри нова стратегия, която има цел да подобри начина, по който пестицидите се използват в ЕС и е насочена към:

- забрана на широк спектър от опасни пестициди;
- прилагане на интегриран подход при прилагането на пестициди;
- засилване на биологичния контрол върху продукцията;
- Замърсяване на почвите в резултат от интензивното отглеждане на животни, компостиране и използване на органичен тор.

Животновъдството и използването на животински тор са друг източник на дифузно замърсяване на почвите и повърхностните води. Перманентното замърсяване от тази дейност се свързва предимно с отделянето на биоразградими органични вещества и натоварване с биогенни елементи (азот и фосфор) на почвите.

- Замърсяване на почвите от стари складове за препарати за растителна защита.

Складовете за пестициди и ПРЗ са потенциални източници на дифузно замърсяване на почвите и повърхностните и подземни води със специфични химични замърсители (приоритетни и опасни вещества), имайки предвид, че голяма част от тях са неохраняеми и /или са в лошо състояние. Контролът по използването по предназначение и състоянието на складовете за пестициди и ПРЗ се осъществява от РИОСВ.

- Замърсяване на подземните води и почви в резултат от минната дейност, неправилната експлоатация на хвостохранилищата, дифузно натоварване на подземните води и почвите в резултат от замърсяване от амортизирани съоръжения от рекултивирани хвостохранилища.

Всички посочени антропогенни въздействия водят до нарушаване на функциите на екосистемите и до ограничаване на екосистемните услуги: продуктивни (промени в хранителните нива на почвите и на повърхностните води; денитрификация; опасност от заблатяване/дрениране; ерозия на почвата; уплътняване на почвите от тежка механизация; замърсяване с тежки и/или редки метали и токсични елементи), регулиращи (водоохранни, промяна в нивото и качеството на подземните води); поддържащи (средообразуващи - загуба на земни ресурси; формиране на табани;

свличания на скални маси; денудационни процеси; промяна в морфологията на земната повърхност и речните течения; запрашаване от трафика; културни (загуба на културни и исторически ценности, пораждат се конфликти при ползването на земите, разрушават се зони за рекреация). Налице е нарушаване на биоразнообразието.

Други нарушения на почвите:

- Нарушения на почвите в следствие на интензивен натиск на населението в района; (увеличаването на концентрацията на населението в градовете, засилената антропогенизация и застрояване на района);

- Нарушения на почвите вследствие изменение на морфологията на водните тела, образуване на езера вследствие удълбочаване в определения участък на речното корито или крайречната зона, деформации на речното легло, изменяне очертанията на бреговете, увеличаване на образуването на утайки и наноси, унищожаване на почвите в крайречните територии, унищожаване на местообитанията на речните екосистеми. Създаване на условия за ерозия на речните легла и брегове. Всички тези нарушения са вследствие на изземване на инертни материали от речните корита;

- Нарушаване на почвите в крайречните територии вследствие изменение на морфологията на водните тела, ширината и дълбочината на речното корито;

- Нарушение на почвите в крайречните територии и промени в морфологията и хидроложкия режим вследствие изграждане на ВЕЦ/МВЕЦ;

- Нарушения и замърсяване на почвите при построяването на язовири, чрез които става регулиране на оттока;

- Ерозиране на почвите вследствие неправилна експлоатация и поддръжка на хидротехническите съоръжения, и вследствие неправилното изсичане и оголване на терените или на неправилен добив на инертни материали;

- Заливане на прилежащите земи, преовлажняване и замърсяване с органична материя при наводнения;

- Нарушаване на почвите вследствие недобре стопанисваните и експлоатирани водовземни съоръжения на подземни води и съоръжения в лошо състояние.

Територията на община Бяла е добре проучена в геоложко отношение. В резултат е установено, че тя е бедна на полезни изкопаеми.

В землището на село Горица (в района на Карадере), в близост до морския бряг е установено находище на манганови орудявания. По съдържание на манган, както и по

състав, те са сходни с тези от находищата, разкрити на територията на община Долни Чифлик.

Последиците от осъществяваната експлоатация са свързани с нарушаване на ландшафта в близост до морския бряг. Като резултат от неправилно осъществявана антропогенна дейност – изземване на мангановата руда и депониране на земните маси на неподходящи терени, са активизирани свлачищни процеси. Те се появяват в доловете под село Горица и покрай долината на река Карадере, като достигат до морския бряг.

На отделни места в общината са разкрити находища на строителни материали – пясъчници, глин и други. Те не са обект на стопанска експлоатация, но в перспектива могат да представляват интерес като локален суровинен източник, особено при очаквания за развитие на строителните дейности на територията на общината.

По информация на Басейнова Дирекция Черноморски район съществуващи екологични проблеми по отношение на земните недра, не се констатира.

2. Земеделски практики на обработка на почвите, традиционни земеделски култури, начин на трайно ползване на земите.

Съгласно нормативните уредби на Република България основното предназначение на териториите на една община, определени с общите устройствени планове са: урбанизирани територии /населени места и селищни образувания/, земеделски територии, горски територии, защитени територии и нарушени територии за възстановяване.

По данни на общината, селскостопанския фонд възлиза на близо 99% от общия поземлен фонд. Отглеждат се основно зърнени и технически култури.

Основната цел на класическото селскостопанско производство е да увеличи максимално добива на единица земеделска площ. За да постигне тази цел, класическото селско стопанство изразходва огромни количества невъзобновяеми природни ресурси и енергия в своя производствен процес, както и различни видове агрохимикали - пестициди, минерални торове и др.

Пестицидите са химически съединения или смеси, които се използват за елиминиране, контрол и унищожаване на растителните и други видове вредители.

За разлика от повечето замърсители, които се въвеждат в околната среда без конкретна цел, пестицидите се въвеждат с намерението да помогнат на хората в „борбата“ с вредните микроорганизми и многобройни вредители с цел увеличаване на добивите. Внесените в почвата пестициди могат, в зависимост от дозата и вида на използвания препарат, да променят състава на почвената микрофлора.

Почвените фунгициди и фумиганти обикновено имат отрицателен ефект върху почвената микрофлора. Общ показател за ефекта на пестицидите върху микрофлората е биологичната активност на почвата или интензивността на дишане на почвата (сорбция на O₂/кислород, отделяне на CO₂/въглероден диоксид). Хербицидите се разлагат сравнително бързо в почвата и прилагането им в препоръчителни дози не влияе неблагоприятно върху микрофлората на почвата. При въвеждането им в почвата в увеличени дози, се появява временно прегрупиране на състава на микрофлората. Характерът и степента на действие се обуславят от свойствата на препарата, съдържанието му в почвата, почвата и климатичните условия. За повишаване на добивите от земеделска продукция при обработването на земеделските земи в района на общината се използват естествени и изкуствени торове.

Няма данни от Националната система за мониторинг на почви на почвени проби от района за замърсяване с нитрати вследствие предозирано и/или безконтролно наторяване на земеделски земи.

3. Политики по опазване на земите и почвите и ролята за предотвратяване и смекчаване процесите на деградация на почвите в община Бяла.

За територията на община Бяла, оторизираната организация - РИОСВ Варна, контролира и следи ситуацията и предприема мерки за опазване на почвата. Състоянието на почвата включва извършване на проверки за запазване, подобряване на структурата и плодородието на почвата. Освен всичко друго, защитата на почвата включва дейности на засилен контрол, относно:

- съхранение и употреба на препарати за растителна защита;
- опазване на почвата от водна и ветрова ерозия;
- контрол за опазване на хумуса от разхищение;
- рекултивиране на нарушени терени.

Въз основа на установената ситуация РИОСВ-Варна изисква вземането на мерки за ограничаване на замърсяването на почвата, сред които в зависимост от вида на почвата, могат да бъдат:

- използването на биоторове за спиране на по-нататъшното разграждане и повишаване плодородността на почвата;
- насърчаване използването на пестициди (хербициди, почвени инсектициди), които не оказват отрицателно въздействие върху почвата;
- въвеждане на биологично земеделие;

Понастоящем за територията на община Бяла се прилагат някои от следните мерки за защита от ерозия и опазване на земите от замърсяване, които обхващат следните дейности:

- на територията на ДГС се извършват залесителни мероприятия с цел бързото възстановяване на ландшафта и овладяване на ерозионните процеси.
- почистване на локални (незаконни) сметища (срупване на всякакъв вид отпадък, най-вече битови и строителни) около население места.
- Рекултивация на нарушени терени и стари общински депа;
- Покрай пътищата са изградени подпорни стени, които предотвратят свличането на земни маси и ерозирането на почвата по стръмните склонове.

III. ОБВЪРЗАНОСТ НА ОБЩИНСКАТА ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ПОЧВИТЕ СЪС СТРАТЕГИЧЕСКИ ДОКУМЕНТИ ОТ ПО-ВИСОКО ЙЕРАРХИЧНО НИВО

Опазването на почвата, като компонент на околната среда, е неразривно свързано с опазване на водите, чистотата на въздуха, управление на отпадъците. Опазването на почвите е неразделна част от цялостната политика за опазване на околната среда в страната. В тази връзка при разработването на Програмата за опазване, устойчиво ползване и възстановяване функциите на почвите (2021 – 2028 г.) са взети предвид следните нормативни документи:

1.) Закон за почвите - е рамков закон за опазването на почвите и техните функции, тяхното устойчиво ползване и възстановяване като компонент на ОС, позовавайки се на следните принципи: екосистемен и интегриран подход;. устойчиво ползване на почвите; приоритет на превантивния контрол за предотвратяване или ограничаване увреждането на почвите и на техните функции; прилагане на добри практики при ползването на почвите; замърсителят плаща за причинените вреди; информираност на обществеността за екологичните и икономическите ползи от опазването на почвите от увреждане и за мерките за опазването им. Рамковият закон за почвите определя компетентните органи и дефинира техните компетенции при осъществяването на държавната политика по опазване, устойчиво ползване и възстановяване на почвите на национално, регионално и местно ниво.

2.) Закон за опазване на околната среда (ЗООС) - регламентира държавната политика по опазване на околната среда и интегрирането ѝ в секторните политики. ЗООС е рамков закон, който регламентира основните положения и принципи на управлението на обществените отношения, свързани с опазването на околната среда. В Раздел III-ти

Опазване, устойчиво ползване и възстановяване на почвите на Глава трета (Опазване и ползване на компонентите на околната среда и управление на отпадъците) са включени всички теми, свързани с опазването, устойчивото ползване и възстановяването на почвата, които гарантират ефективна защита на човешкото здраве и на функциите на почвата, като се отчита, че почвата е ограничен, незаменим и практически невъзстановим природен ресурс.

3.) Наредба за инвентаризацията и проучванията на площи със замърсена почва, необходимите възстановителни мерки, както и поддържането на реализираните възстановителни мероприятия - В нея се определят редът и начинът за провеждане на инвентаризация и проучване на площи със замърсена почва (Закон за почвите, съгласно чл. 20, ал. 2 във връзка с чл. 12, т. 6 - замърсяване на почвата). Инвентаризацията и проучванията на площи се извършват с цел да се определят площите със съмнение за замърсяване на почвите и площите с доказано замърсени почви, които да бъдат подложени на мерки за въздействие. В зависимост от проучванията се регламентират мерки за: възстановяване, ограничителни, защитни, както и мерки за обезопасяване. Със съмнение за замърсяване в страната са определени около 1438 места.

4.) Наредба за реда и начина за инвентаризация, проучвания, извършване и поддържане на необходимите възстановителни мероприятия на площи с увредени почви. - С наредбата се определят редът и начинът за провеждане на инвентаризация и проучвания на площи с почви, увредени от ерозия, киселяване, засоляване, уплътняване и намаляване на почвеното органично вещество; необходимите възстановителни мерки, както и поддържането на извършените възстановителни мероприятия за земеделски и горски земи. Инвентаризацията и проучванията се извършват с цел да се установят площите с потенциални и действителни рискове за увреждане на почвите и нарушаване на техните функции в резултат на деградационните процеси.

5.) Наредба № 3 за нормите за допустимо съдържание на вредни вещества в почвите - е специализираната Наредба, въвеждаща система за оценка на замърсяването на почвата, базирана на равнището на концентрация на индивидуалните замърсители в почвата (неорганични и органични). Определят се три равнища на концентрация за всеки замърсител при 3 стойности на рН, изразени като числени стойности именно: предохранителни, максимално допустими и интервенционни стойности.

6.) Наредба № 4 за мониторинг на почвите, с която се урежда редът за провеждане на мониторинг на почвите, чрез създаване на Национална система за мониторинг на почвите (НСМП). Тя е част от Националната система за мониторинг на

околната среда и включва събиране, оценка и обобщаване на информация за почвите, както и поддържането на информационна система за състоянието на почвите и тяхното изменение. Целта е оценка на актуалното състояние на почвите, своевременно идентифициране, анализ и прогнозиране развитието на деградационните процеси. НСМП предоставя информация за провеждане на ефективна национална политика и обслужва обществените нужди от информация за състоянието на почвите и тяхното изменение.

7.) Наредба № 26 за рекултивация на нарушени терени, подобряване на слабопродуктивни земи, отнемане и оползотворяване на хумусния пласт На рекултивация подлежат всички обекти разписани в чл. 11, ал.1 от Закона за опазване на земеделските земи: рудници, кариери и други земи с нарушен почвен профил; сгуроотвали, хвостохранилища, сметища и други депа за отпадъци; стари корита на реки; трасета на изоставени канали, пътища, железопътни линии и строителни площадки, след демонтаж на инженерните съоръжения, облицовки и горно строене. Рекултивацията на земите е двуетапен процес, който включва техническа и биологична рекултивация. С нея се възстановява годността на земята за земеделско или горскостопанско ползване. При невъзможност се създава друг вид ползване, като се оформя подходящ ландшафт.

8.) Закон за опазване на земеделските земи - с него се уреждат опазването от увреждане, възстановяването и подобряването на плодородието на земеделските земи и се определят условията и редът за промяна на тяхното предназначение. Законът обръща внимание главно върху опазването на функциите на земеделските земи в селското стопанство. Глава трета „Възстановяване и подобряване на продуктивните качества на земеделските земи” представя и контролира нарушенията на тези земи от промишлено, урбанизационно и друго антропогенно естество. При изпълнения на проекти е приемливо, при определени обстоятелства, да се въведе изискване за оценка на риска от възникване на ерозионни процеси.

9.) Закон за водите – Този закон урежда собствеността и управлението на водите на територията на Република България като общонационален неделим природен ресурс и собствеността на водностопанските системи и съоръжения. Той е твърде широкообхватен и третира въпроса за собствеността на водите, концесиите, проблемите и програмите, свързани с питейното водоснабдяване, хидромелиоративните системи и водните обекти; обръща внимание на всички фактори, които могат да причинят риск от замърсяване на повърхностните и подземни води, риск от наводнения, ранни системи за

предупреждение от бедствия и аварии. Това налага управление на водите на национално и басейново ниво.

10.) Наредба № 2 от 13.09.2007 г. за опазване на водите от замърсяване с нитрати от земеделски източници - Издава се на основание чл. 135, т. 5 от Закона за водите и отменя Наредба № 2 от 2000 г. за опазване на повърхностните и подземни водите от замърсяване с нитрати от земеделски източници (обн., ДВ, бр. 87 от 2000 г.). Със заповед на министъра на околната среда и водите № РД-146/ 25.2.2015 г. за определяне на водите, които са замърсени и застрашени от замърсяване с нитрати от земеделски източници и уязвимите зони.

11.) Наредба № 18 от 27.05.2009 г. за качеството на водите за напояване на земеделските култури - С наредбата се определят изискванията към качеството на водите за напояване, техният мониторинг и контрол за спазване на изискванията за качеството на водите. Наредбата е остаряла и не кореспондира нито с действащите административни структури в МЗХ, нито с регламентирането на брутни поливни и напоителни норми. МЗХГ е стартирало поредица от действия, които ще доведат и до привеждане на наредбата в съответствие с основните нормативни актове в страната. Законодателството в областта на водите е изчерпателно и хармонизирано с останалото законодателство, свързано с почвите и не са необходими изменения и допълнения.

12.) Закон за управление на отпадъците (ЗУО) - Урежда екологосъобразното управление на отпадъците като съвкупност от права и задължения, решения, действия и дейности, свързани с образуването и третирането им, както и формите на контрол върху тези дейности. Определя изискванията към продуктите, които в процеса на тяхното производство или след крайната им употреба образуват опасни или масово разпространени отпадъци, както и йерархията при управлението на отпадъците.

При разработването на Програмата за опазване, устойчиво ползване и възстановяване функциите на почвите (2021 – 2028 г.) на община Бяла, освен законовите изисквания, са взети предвид и редица европейски и национални стратегически документи, в т.ч.:

- Тематична стратегия по опазване на почвата (Thematic Soil Strategy) (COM (2006) 231).
- Предложение за Рамкова директива по почвите (Soil Framework Directive (COM(2006) 232).
- Пътна карта за ефективно използване на ресурсите в Европа.

- Методология за стратегическо планиране в Р. България, април 2010 г., Съвет за административна реформа.

- Национална програма за развитие: България 2030 г.;

- Стратегически план за развитие на горския сектор 2014-2023 г.

- Трети Национален План за Действие по изменение на климата (2013 – 2020 г.);

- Национална стратегия за регионално развитие на Република България за периода 2012 – 2022 г.;

- Националната програма за опазване, устойчиво ползване и възстановяване функциите на почвите (2020 – 2030 г.).

- Планове за управление на речните басейни (ПУРБ) 2016 – 2020 г. и Планове за управление на риска от наводнения (ПУРН) 2016 – 2020 г. и тяхната актуализация

- Други;

На местно ниво, Програмата за опазване, устойчиво ползване и възстановяване функциите на почвите (2021 – 2028 г.) на община Бяла има връзка със следните стратегически документи:

- Програма за опазване на околната среда на община Бяла с период 2021 – 2027 г.

- Програма за управление на отпадъците на община Бяла с период 2021 – 2028 г.;

- Общ устройствен план на община Бяла - Общински план за развитие на община Бяла 2014 – 2020 г.

- Наредба за опазване и поддържане на обществения ред, контрола относно шума, чистотата и околната среда на територията на общината.

- Наредба за управление на отпадъците на територията на общината.

IV. SWOT АНАЛИЗ

Главната цел на SWOT-анализа е да се извърши взаимнообвързана оценка на вътрешните за дадена организация или регион силни (Strengths) и слаби (Weaknesses) страни, както и на външните за организацията или региона възможности (Opportunities) и заплахи (Threats). Приема се, че вътрешните страни (силните и слабите страни) могат да се контролират от организацията, докато външните фактори (възможности и заплахи) определят състоянието на средата, в която се развива организацията или региона.

В световната практика SWOT-анализът се е утвърдил като задължителен елемент на стратегическото планиране. Значението на SWOT-анализа се подсилва и от

факта, че той е регламентиран като задължителна процедура при всички планове и програми, свързани с усвояването на структурните фондове и инструменти на Европейския съюз.

Резултатите от SWOT-анализа позволяват точно формулиране на приоритетите и целите на програмата. Резултатите от SWOT-анализа позволяват да се планират и реализират конкретни мерки за коригиране на състоянието.

Силни страни	Слаби страни
- Липса на почви, замърсени с тежки метали; - Липса на заблатени и засолени почви; - Липса на киселини почви; - Почвено-климатичните характеристики дават възможност за отглеждане на зърненотехнически култури; - Висока степен на използваемост на земеделските земи; - Направена е инвентаризация на всички видове Б-Б кубове и складове за негодни за употреба ПРЗ - Правят се ежегодни проверки от РИОСВ за замърсяване на почвената покривка, както регулярни така и по сигнал; - Почвите са в добро екологично състояние по отношение на замърсяването с устойчиви органични замърсители;	- Недостатъчно кадри и административен капацитет на общината за управление на почвите; - Замърсяването с отпадъци и опожаряването на стърнища и суха тревна растителност е основна причина, водеща до увреждане на повърхностния слой на почвата и до нарушение на нейната микробиологична структура и водния ѝ баланс. - Части от територията на общината са обхванати от ерозионни процеси
Възможности	Заплахи
- Проучване състоянието на почвите и получаване на данни за наднормено замърсяване, картиране на резултатите от проучванията и предприемане на действия по подобряване на състоянието на почвите; - Благоприятни условия за развитие на биоземеделие; - Управление на финансови инструменти от ЕС, които насърчават	- Непълно усвояване на финансовите инструменти на ЕС, насърчаващи земеделското, устойчивото ползване на земите и опазването на почвите; - Загуба на биоразнообразие при естествено и антропогенно въздействие; - Риск към почвено засушаване и почвено-атмосферно засушаване;

земяделето и устойчивото ползване на земите.	
--	--

V. ЦЕЛИ И ПРИОРИТЕТИ НА ОБЩИНСКАТА ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ, УСТОЙЧИВО ПОЛЗВАНЕ И ВЪЗСТАНОВЯВАНЕ ФУНКЦИИТЕ НА ПОЧВИТЕ

През последните години Европейският съюз обръща особено внимание на необходимостта от формиране и провеждане на политика за опазване и устойчиво ползване и възстановяване на почвите. В стратегията за устойчиво развитие на ЕС се подчертава необходимостта, държавите-членки да подобрят управлението и да избягват прекомерната експлоатация на ограничените природни ресурси, каквито са и почвите.

Значителните увреждания на почвите се считат за необратими, или могат да бъдат ограничени само с големи усилия и средства. В същото време, почвите осигуряват прехрана, доходи, икономически стабилитет не само на отделните физически лица, но и на държавата като цяло. Освен продуктивната функция, осигуряваща производство на храни и биомаса, почвите притежават и редица други изключително важни функции като буферна, носеща, филтрираща, източник на суровини, местообитание за биологични видове, съхраняваща генетичните ресурси и опазваща историческото и културно наследство на човека. Ето защо е толкова важно да се провежда целенасочена ефективна национална и общинска политика, която да отчита не само необходимостта от опазването на почвата като ресурс, но и нейното устойчиво ползване и възстановяване.

Основно предизвикателство се явява опазване функциите на почвите, тяхното устойчиво ползване и възстановяване. Акцентът следва да се постави върху превантивната защита на почвите и въвеждането на мерки за тяхното устойчиво управление.

Почвената деградация оказва влияние върху качеството на въздуха, водата, биоразнообразието, затова подобряването качествата на почвата, с цел опазване на другите компоненти на околната среда и човешкото здраве е другото основно предизвикателство.

Процесите, увреждащи почвите (ерозия, киселяване, засоляване, уплътняване, намаляване на почвеното органично вещество, замърсяване, запечатване, свлачища) и неправилното им ползване често имат по-големи последици от очакваното.

Предприемането на мерки за намаляване на тези процеси е необходимо, за да се избегне тяхното бъдещо задълбочаване и за да се ограничи заплахата, която представляват за околната среда и човешкото здраве. Необходими са действия при източника на увреждане на почвите и предприемане на строги мерки за контрол, за да се осигури безопасност на храните и здравето на населението като резултат от замърсяване на почвите.

Протоколът от Киото подчертава, че почвата е основен резервоар на въглерод, който трябва да бъде защитен и да се увеличава, когато е възможно, тъй като запазването на органичен въглерод в почвите при добрите земеделски практики може да допринесе за смекчаване на негативните въздействия от изменението на климата и поддържане на почвеното плодородие.

Тематичната стратегия за почви на ЕС, както и Конвенция на ООН за борба с опустиняването определят, че са необходими мерки за подобряване на знанието и повишаване на информираността, споделянето на добри практики между страните-членки, тъй като малка част от обществото отчита важността на опазването на почвите и пренебрегва риска, който носи увредената почва за околната среда и човешкото здраве. Включването на въпросите за устойчиво управление на почвените ресурси в програмите за обучение ще помогне за разбирането още в най-ранна възраст на специфичните проблеми, пред които е изправен този компонент на околната среда, включително за риска, който носи замърсена почва за здравето на всеки един от нас и колко важно е почвите да бъдат опазвани.

Във връзка с посочените предизвикателства и извършените по-горе анализи на състоянието на почвите настоящата Програма си поставя следните цели и приоритети:

ГЕНЕРАЛНА СТРАТЕГИЧЕСА ЦЕЛ:

„Устойчиво ползване на почвите, осигуряващо съхраняване функциите на почвата, висока продуктивност, поддържане на екосистемната цялост, а където е необходимо, предотвратяване на вредното въздействие върху почвите на територията на община Бяла“

В съответствие с Националната програма за опазване, устойчиво ползване и възстановяване функциите на почвите (2020 – 2030 г.), в програмата са формулирани 4 приоритета, за постигане на генералната цел, както следва:

- **Приоритет 1: Подобряване на административния капацитет, правните инструменти по прилагане на екологичното законодателство и информационната обезпеченост с цел устойчиво управление на почвите;**

- **Приоритет 2: Предотвратяване възникване на деградационни процеси, възстановяване и съхраняване функциите на почвите.**

- **Приоритет 3: Устойчиво управление на почвите като природен ресурс и екологосъобразно земеползване.**

- **Приоритет 4: Ангажиране на обществеността в процесите по управление, устойчиво ползване и опазване на почвите.**

ОЧАКВАНИ РЕЗУЛТАТИ:

Изпълнението на приоритетите ще съдейства за намаляване на вредното антропогенно въздействие, ограничаване и предотвратяване на понататъшно увреждане на почвените функции и устойчиво ползване на почвите. Изпълнението на предвидените мерки, в съответствие с посочените по-горе приоритета се очаква да минимизират риска за околната среда и човешкото здраве, в резултат на намаляване на броя на замърсените места и възстановяване на увредени почви, ще се подобрят знанието и повиши информираността на заинтересованите страни за почвите, ще се споделят добри практики между тях и представители на други страни-членки на ЕС; ще се подобри контрола на местно ниво за опазването на почвите.

СРЕДСТАВА ЗА ПОСТИГАНЕ НА ЦЕЛИТЕ:

За постигане на целите на програмата е разработен План за действие с конкретни институционални, организационни и инвестиционни мерки, срокове, отговорни институции, необходими ресурси и източници на финансиране. Планът обобщава необходимите ресурси за реализацията на програмата и представлява финансовата рамка на постите ангажименти по изпълнението му от страна на всички партньори в местното развитие при водещата роля на органите на местното самоуправление, подпомагани от общинската администрация. Ресурсите за реализацията на Плана включват само планираните средства за реализацията на ключовите за опазването, устойчиво ползване и възстановяване на почвите на общината мерки и проекти, които разширяват възможностите за инвестиции и мобилизират допълнителни ресурси в публичния и частния сектор. В този смисъл в Плана за действие не са включени в пълен обем финансовите ресурси (собствени и привлечени) за инвестиции, текущи разходи, средства, получени като безвъзмездни помощи, субсидии (трансфери) или друг вид публични и частни средства и разходи, които ще бъдат реализирани на територията на общината и ще допринасят за развитието ѝ през периода до 2027 г.

ПЛАН ЗА ДЕЙСТВИЕ

Мярка/дейност	Етапи и срокове за постигане	Финансов и средства (хил.лв.)	Източници на финансиране	Очаквани резултати	Индикатори за изпълнение		Отговорни институции	
					Текущи	Целеви	Водеща	Партньор
Приоритет 1: Подобряване на административния капацитет, правните инструменти по прилагане на екологичното законодателство и информационната обезпеченост с цел устойчиво управление на почвите;								
1. Повишаване капацитета на общинската администрация по отношение на опазване, устойчиво ползване и възстановяване функциите на почви.	Ежегодно след приемане на програмата	5	Държавен бюджет, Общински бюджет, Програма „Околна среда“ 2021 – 2027 г.	Служителите на местно имат необходимия административен капацитет по отношение на ефективно управление на почвените ресурси	Повишен капацитета на служителите от областните и общински администрации	Брой обучени служители	МОСВ, МЗХГ	Община, Научни организации, НПО
2. Обмен на знания и добри практики по проблемите по опазване, устойчиво ползване и управление на почвите	Ежегодно след приемане на програмата	5	МОСВ, Държавен бюджет, общински бюджет	Осъществен обмен на знания и добри практики на национално, ЕС и международно ниво по проблемите по опазване и устойчиво управление на почвите.	Брой проведен информационни срещи/семинари конференции	Брой служители от общинската администрация	МОСВ, МРРБ	Община

3. Ефективен превантивен, текущ и последващ контрол по опазване и устойчиво ползване на почвите и ограничаване на процесите, които ги увреждат	Ежегодно след приемане на програмата	-	-	Изпълнение на агажменти на кмета на общината, произтичащи от ЗП	Недопускане на увреждане на почвите, устойчиво ползване и възстановяване на функциите на почвата	Брой направени предписания. Брой наложени санкции. Намалена площ на увредени почви	Община	Областни администрации
4. Засилване на контрола върху спазване на забраната за палене на стърнища	Ежегодно след приемане на програмата	-	-	Предотвратена загуба на органично вещество следствие от незаконно палене на стърнища.	Недопускане на пожари в стърнища	Брой проверки, Брой изпратени предписания Брой санкции за периода	Община	Областни управители, РИОСВ
Приоритет 2: Предотвратяване и ограничаване на ерозионни процеси								
5. Създаване на защитни пояси и линейни залесявания покрай границите на земеделските имоти, край канали, пътища и др. за защита от ветрове	Ежегодно след приемане на програмата	Съгласно проект	Държавен бюджет, Донорски организации, Бизнес, ПРСР, Общински бюджет	Ограничена ерозия в земеделските имоти, ограничено количество на твърд отток в каналите, крайпътните канавки и пътища-та.	Ежегодни данни за земеделски площи и пътища в ha, защитени от ветрове .	Площ в (ha), със създадени линейни залесявания Данни за площите общо за периода	МЗХГ, Община	Земеделски стопани, Бизнес

6. Възстановяване и поддържане на крайречните гори чрез осигуряване на периодични заливания, при необходимост и временно отваряне на диги и изграждане на специални канали, с цел запазване на крайречните местообитания	Ежегодно след приемане на програмата	Съгласно проект	ОПОС, Донорски организации, Бизнес, Общински бюджет	Ограничена ерозия на брегови и земеделски земи, съхранено биоразнообразие, стабилни екосистеми	Брой финансирани проекти, Ежегодни данни за броя на проектите	Площ (ha) възстановени крайречни гори и влажни зони	МЗХГ, МОСВ	Община, Земеделски стопани
7. Усвояване на ерозиранни земи за отглеждане на алтернативни култури – лекарствени, етеричномаслени, агролесовъдство.	Ежегодно след приемане на програмата	Съгласно проект	Частни инвестиции, ПРСР, Общински бюджет	Намалени площи с пустеещи земи, ограничена степен на ерозия и повишени добити от получена продукция.	Площ в ha на ерозиранни пустеещи земи, заети с алтернативни култури – ежегодни данни.	Ерозиранни пустеещи земи в ha усвоени за отглеждане на лекарствени, етеричномаслени култури и агролесовъдство – общо за периода	МЗХГ,	Община
8. Възстановяване и поддържане на ползащитните горски пояси	Ежегодно след	150	Бюджет на МЗХ и ИАГ;	Подобряване на почвените характеристики и в	Възстановени и поддържани нископродукти	Площ с възстановени и поддържани	МЗХГ, Община	Областни администрации

Мярка/дейност	Етапи и срокове за постигане	Финансов и средства (хил.лв.)	Източници на финансиране	Очаквани резултати	Индикатори за изпълнение		Отговорни институции	
					Текущи	Целеви	Водеца	Партньор
и извършване на нови противоерозионни залесявания върху нископродуктивни земи, изоставени земеделски земи, голи, ерозирани и застрашени от ерозия площи, извън горските територии, съобразно условията на средата.	приемане на програмата		Общински бюджет	резултат на проведените мероприятия по предотвратяване възникването на ерозионни процеси и опазване на почвите.	вни земи, стабилизирани екосистеми	полезащитни горски пояси, площ залесени територии, текущо за годината		
9. Приоритетно укрепване на свлачищата както и такива, засягащи обекти на инфраструктурата – водопроводи, канализационни мрежи, топлопроводни и газопреносни мрежи	Ежегодно след приемане на програмата	Съгласно проект	Държавен бюджет, общински бюджет, ПОС 2021 – 2027 г.	Безопасност за населението.	Укрепени свлачища, опазване на обекти от инфраструктура та - водопроводи, канализационни мрежи, топлопроводни и газопреносни мрежи, пътна инфраструктура	Брой укрепени свлачища и обектите на техническата инфраструктура	Община, МРРБ, МОСВ	Оператори на обекти от техническата инфраструктура

10. Реализиране на инвестиционни проекти за укрепителни и отводнителни съоръжения в рискови участъци, в т.ч.: - брегоукрепителни съоръжения (пилотни конструкции, подпорни стени, буни и др.); -подпиране на свлачището - контрабанкети, контрафорси, подпорни стени, буни, габиони, опорни насипи, усилен с геосинтетични и други материали, стабилизиране с негасена вар,	Ежегодно след приемане на програмата	Съгласно проект	Държавен бюджет, общински бюджет, ПОС 2021 – 2027 г.	Брой инвестиционни проекти с информация за развитие на свлачищните процеси и за укрепителни и отводнителни съоръжения	Намаляване на броя и площта на рискови участъци, в т.ч свлачища и брегови съоръжения чрез укрепване и отводняване	Брой реализирани инвестиционни проекти за приоритетно изграждане на отводнителни и укрепителни съоръжения	Община, МРРБ	Басейнови дирекции
11. Рехабилитация на изградени съоръжения за предотвратяване възникването на свлачищни процеси.	Ежегодно след приемане на програмата	Съгласно проект	Държавен бюджет, общински бюджет, ПОС 2021 – 2027 г	Подобрено състояние на съществуващите съоръжения за предотвратяване възникването на свлачищни процеси.	Предотвратяван е възникването на свлачищни процеси	Брой рехабилитиран и съоръжения за периода	МРРБ, Община	Областни администрации
12. Закриване и рекултивация на нерегламентиран и сметища и депа за отпадъци, неоттоварящи на нормативните изисквания.	Ежегодно след приемане на програмата	Съгласно проект	Държавен бюджет, общински бюджет,	Опазване чистотата на почвите, водите и въздуха възстановяване на функциите на почвените	Контрол на осъществяването на техническа и биологична рекултивация	Брой закрити и рекултивирани сметища за периода	Община	РИОСВ

13. Разработване и изпълнение на пилотни и демонстрационни проекти, с цел събиране, синтезиране, разпространение и прилагане на нови, нетрадиционни успешни мерки, добри практики и/или управленски подходи в областта на битовите отпадъци	До 2028 г.	Съгласно проект	ПОС 2021 – 2027, общински бюджет	Общество с нулеви отпадъци и повишаване съдържанието на органично вещество в почвите от пилотните обекти	Изпълнение на демонстрационен проект за прилагане на добри практики	Приложени добри практики, успешни мерки и управленски подходи	Община	Оператори на площадки
Приоритет 3: Устойчиво управление на почвите като природен ресурс и екологосъобразно земеползване								
14. Залесяване на земи с ниска категория, негодни за земеделско ползване (агролесовъдство)	Ежегодно	Съгласно проект	Държавен бюджет, Общински бюджет, ПРСР	Залесени площи на негодни за земеделско ползване почви	Приложение на различни техники на агролесовъдство на земите с по-ниска категория – ежегодни данни в ha	Залесени площи (ha) от земите с по-ниска категория. Общо за периода	МЗХГ, Община	

Мярка/дейност	Етапи и срокове за постигане	Финансови средства (хил.лв.)	Източници на финансиране	Очаквани резултати	Индикатори за изпълнение		Отговорни институции	
					Текущи	Целеви	Водеща	Партньор
15. Разработване на проекти за финансиране на дребномащабни напоителни системи.	До 2028 г.	Съгласно проект	Държавен бюджет, общински бюджет ПРСР* 2014-2020	Създадени условия за напояване	Брой разработени проекти за финансиране на дребномащабни напоителни системи	Брой финансирани дребномащабни напоителни системи	МЗХГ, Община	БАН
16. Залесяване на горите, пострадали от природни бедствия	Ежегодно	Съгласно проект	Държавен бюджет, общински бюджет ПРСР* 2014-2020	Намалено отрицателното въздействие на сечи, съхнене, паша и други видове ползване на горите върху устойчивостта на земите.	Брой финансирани проекти, отпускати средства за възстановяване на горски площ	на гори, върху които са проведени мероприятия за възстановяване	МЗХГ, Община	Собственици и на земи
17. Ограничаване на строителството в зелените площи и покритие на градските райони с растителност чрез общите устройствени планове (УОП) на населените места	Постоянен		Държавен бюджет	Намалени площи със „запечатани“ почви в зелените площи; Адаптиране към климатичните промени.	Брой реализирани ОУП, и площи в градските райони, покрити с растителност.	Общ брой реализирани ОУП, съобразени с мярката.	Общини	МРРБ
Приоритет 4: Ангажиране на обществеността в процесите по управление, устойчиво ползване и опазване на почвите								

18. Провеждане на информационни кампании, свързани с популяризиране на въпросите за опазване, устойчиво ползване и възстановяване функциите на почвите	ежегодно	20	Държавен бюджет – МОСВ, областни/общински бюджети	Информирана и ангажирана общественост, земеделски стопани и дребен бизнес по въпросите, свързани с опазване, устойчиво ползване и възстановяване на почвите	брой проведените семинари/информационни кампании	Брой проведени информационни кампании за периода	Общини	НПО, Научни организации
19. Провеждане на консултации от общините на всички етапи с обществеността и други заинтересовани страни в процеса на разработване на областни и общински програми за опазване, устойчиво ползване и възстановяване на почвите	До 2028 г.	20	Държавен бюджет, ОПОС 2021 - 2027	Заинтересованите страни са включени в процеса на разработване на областни и общински програми за опазване, устойчиво ползване и възстановяване на почвите.	Провеждане на консултации с обществеността по отделните етапи на разработването на Областните и Общински програми и	Всички програми за опазване, устойчиво ползване и възстановяване на почвите са консултирани с обществеността .	Общини	Обществеността и засегнатите страни.

VI. СИСТЕМА ЗА НАБЛЮДЕНИЕ И КОНТРОЛ И ОТЧИТАНЕ НА ИЗПЪЛНЕНИЕТО НА ОБЩИНСКАТА ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ПОЧВИТЕ

Съгласно чл. 21, ал. 1, т. 12 от ЗМСМА Общинският съвет е органът, който приема стратегии, прогнози, програми и планове за развитие на общината, които отразяват националните и европейските политики за развитие на местните общности. В изпълнение на това правомощие се разработва и приема и настоящата програма, като освен приемането ѝ следва да се обезпечи и процеса на нейното изпълнение и отчитане. Наблюдението и изпълнението на ПОУПВП е отговорност на кмета на общината. С оглед на действащата административна структура на Община Бяла, изпълнението на ПОУПВП ще се осъществява от експерти от общинската администрация на Община Бяла, на които са възложени функции, свързани с екологията и опазването на околната среда.

Наблюдението и контролът са неразделна част от процеса на изпълнение/реализиране на ПОУПВП и чрез тях се цели да се предостави на компетентните местни органи: Общинския съвет, кмета на общината, служителите от общинска администрация, както и на всички заинтересовани страни (социално-икономическите партньори и структури на гражданското общество) ранна информация за напредъка или липсата на напредък по постигане на заложените в програмата цели и резултати, на ефективността на нейната реализация. Получената информация се използва за целите на управлението - осъществяване на контрол и вземането на управленски решения относно продължаването, изменението, допълването или прекратяването на реализацията на съответната политика или програма.

За осъществяването на мониторинга на програмата е необходимо да се приемат и въведат в практиката на администрацията на Община Бяла правила за мониторинг, контрол и оценка при изпълнението на програмата, които могат да бъдат конкретно разписани за политиката по опазване, устойчиво ползване и възстановяване на почвите или общо за политиката по околна среда, но могат да бъдат и правила, които се прилагат от общинската администрация и по отношение на другите конкретните политики.

Правилата трябва подробно да описват отговорностите на съответните структурни звена и служители в общината за набиране на необходимата информация със съответните срокове, както и за обобщаването ѝ и подготовката на годишен отчет пред Общинския съвет за изпълнението на програмата, който ще е част от Годишния отчет за изпълнение на Програмата за опазване на околната среда. В правилата трябва да се

определят обхвата на информацията, която ще се събира, източниците на данни и графика за предоставяне на информацията. Обхватът и източниците на необходимите данни ще се обуславя от включените в програмата цели и мерки и избраните индикатори за изпълнение на мерките и за постигане на програмните цели. Осигуряването на достатъчно и надеждни данни в единен формат е от съществено значение за проследяване на напредъка при постигане на целите и осъществяване на контрол по изпълнение на мерките. За целта е целесъобразно да се изготвят въпросници (формуляри), които ще се попълват от звената, които имат отношение към изпълнение на включените в програмата мерки. По отношение на графика за предоставяне на информацията, свързана с текущото наблюдение на изпълнението на Програмата за опазване, устойчиво ползване и възстановяване на почвите, подходящо е събирането и систематизирането на информацията да се извършва на годишна база.

Източниците на информация за стойностите на индикаторите за наблюдението на изпълнението на ПОУПВП ще се базират на данни на Националния статистически институт, на официалната статистика на други централни, териториални държавни органи, агенции и институции, имащи правомощия и осъществяващи мониторинг и контрол на околната среда (МОСВ, ИАОС, РИОСВ) и земеделието (МЗХ, ДФЗ), на общинската информационна система и информация от различните дирекции и отдели в общината, както и на данни от други надеждни национални, регионални и местни източници на информация. В процеса на наблюдение общинската администрация осигурява участието на организации, физически и юридически лица, като се спазва принципа за партньорство, публичност и прозрачност.

Орган за контрол по изпълнение на Програмата за опазване, устойчиво ползване и възстановяване на почвите е Общинският съвет. Кметът на общината информира ежегодно Общинския съвет и обществеността за изпълнението на Програмата през предходната календарна година.

За периодичното отчитане изпълнението на програмата е предвидено да се изготвя Годишен отчет. Годишният отчет ще се изготвя от експертите от общинската администрация до края на месец март на следващата година на база на събраната и анализирана през годината информация и на база проследяване на индикаторите за нейното изпълнение. Изготвените отчети също така се внасят и за информация в РИОСВ. Отчетът е неразделна част от Програмата за опазване на околната среда, който дава ясна информация за постигнатия напредък по изпълнението ѝ. Поради тази причина при изготвянето му е необходимо да се представят графики, таблици и фигури, които да

онагледяват по-ясно напредъка по изпълнението на заложените мерки. Годишният отчет за изпълнение на програмата за опазване, устойчиво ползване и възстановяване на почвите съдържа информация относно: общите условия за изпълнение и промени в социално-икономическите условия в общината; действия, предприети от общината за осигуряване на ефективност и ефикасност при изпълнението на програмата; създадени механизми за събиране, обработка и анализ на данни; преглед на проблемите, възникнали в процеса на изпълнение на програмата през съответната година, и предприетите мерки за преодоляването им; резултати от извършени оценки и тематични допитвания към края на отчетната година; напредък по изпълнение на целите и мерките в програмата; заключение и приложения. Годишният отчет може да се публикува на официалната страница на общината за информиране на обществеността и заинтересованите страни.

Партньорският модел на управление е необходим за бъдещото развитие на Община Бяла. В процеса на изпълнение на политиката, свързана с опазване, устойчиво ползване и възстановяване на почвите на територията на общината, са въввлечени разнородни по своите интереси и функции заинтересовани страни - институции, организации, административни звена, общности (групи) от различни юридически и физически лица, които имат конкретен интерес във връзка с реализацията на тази публична политика и са нейни поддръжници или противници. С помощта на партньорството може да се осъществи целенасочено взаимодействие между тях, което ще гарантира успешното ѝ изпълнение и постигане на заложените резултати. Главната цел на действията за прилагане на принципа за партньорство е да се осигури прозрачност и да се информират заинтересованите страни и участниците в процеса на формирането и прилагането на тази политика, относно очакваните резултати и ползите за местната общност като цяло, както и да се мотивират заинтересованите страни за активно участие в процеса на нейната реализация.

VII. ИЗПОЛЗВАНИ ИЗТОЧНИЦИ НА ИНФОРМАЦИЯ

1. Закон за опазване на околната среда
2. Закон за почвите
3. Закон за опазване на земеделски земи
4. Закон за защита на растенията

5. Наредба № 26 от 2.10.1996 г. за рекултивация на нарушени терени, подобряване на слабопродуктивни земи, отнемане и оползотворяване на хумусния пласт, (обн. ДВ, бр. 89 от 22.10.1996 г., изм. и доп. – бр. 30 от 2002 г.)

6. Наредба № 3 от 1 август 2008 г. за нормите за допустимо съдържание на вредни вещества в почвите (обн. ДВ. бр.71 от 12 Август 2008 г.)

7. Националната програма за опазване, устойчиво ползване и възстановяване функциите на почвите (2020 – 2030 г.).

8. Национална Програма за действие за устойчиво управление на земите и борба с опустиняването в Р. България (актуализация за програмен период 2014-2020 г.)

9. Програма за опазване на околната среда на община Бяла с период 2021 – 2028 г.

10. Общ устройствен план на община Бяла

11. Общински план за развитие на община Бяла 2014 – 2020 г.

АНАСТАС ТРЕНДАФИЛОВ
ПРЕДСЕДАТЕЛ НА ОБС – БЯЛА

ОБЩИНСКИ СЪВЕТ ГРАД БЯЛА, ОБЛАСТ ВАРНА

ПРЕПИС – ИЗВЛЕЧЕНИЕ

ПРОТОКОЛ 45

от

30.06.2022 г.

**НА ЗАСЕДАНИЕТО ПРИСЪСТВАХА 7 ОБЩИНСКИ СЪВЕТНИЦИ .
ГЛАСУВАЛИ 7 ОБЩИНСКИ СЪВЕТНИЦИ.**

Със 7 гласа „ЗА“ (Анастас Костов Трендафилов, Тодор Митков Минчев, Блага Георгиева Янакиева, Николай Димитров Тодоров, Стоян Липчев Костов, Станислав Атанасов Суков и Димитър Николов Петров), ОБС гр.Бяла прие

РЕШЕНИЕ № 45 – 364

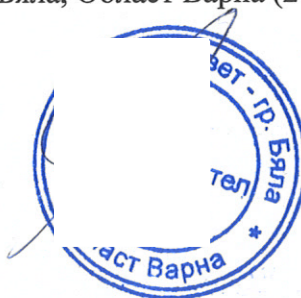
ОБС гр. Бяла ОБЛАСТ ВАРНА	
изходящ №:	441
дата:	05.07.2022 г.

На основание чл.21, ал.1, т.12 и ал.2 от ЗМСМА, във връзка с чл.26, ал.1 от Закона за почвите, Общински съвет Бяла

РЕШИ:

ПРИЕМА Програма за опазване, устойчиво ползване и възстановяване функциите на почвите на Община Бяла, Област Варна (2020 – 2027 г.).

**АНАСТАС ТРЕНДАФИЛОВ
ПРЕДСЕДАТЕЛ НА ОБС-БЯЛА**

Изготвил :

Ася Железарова

Гл. експерт в дирекция ПРАБОС